

Híres női botanikusok és növénygyűjtők

A XIX. és kora XX. századi növénymegfigyelők és növényteni kutatók munkássága és hatása

Cél: Megismerni a 19. és 20. század tudósait, akik meghatározó módon formálták a növényekről és gombákról való tudásunkat.

Kérdés: Mi a botanikusok, növénygyűjtők és megfigyelők jelentősége számunkra? Szükség van a mai világban növénymegfigyelőkre? Milyen tudással rendelkeznek ők?

Egy botanikusnak a következő alapadatokra van szüksége ahhoz, hogy tudományos kutatást végezzen:

- Ki a megfigyelő (a név jelez egy szakértelmet, és így következtethetünk belőle az adatok megbízhatóságára)
- Mi a növény (a meghatározott növényfaj)
- Hol található? (földrajzi elhelyezkedés - koordináták)
- Mikor történt a megfigyelés/gyűjtés (a terepi megfigyelés/begyűjtés pontos dátuma).

Ezek alátámasztják a biológiai adatokat a nemzetközi tudományos közösség számára, és komoly, megbízható tudományos kutatásokat tesznek lehetővé.

Darwin valószínűleg a világ leghíresebb növényteni kutatója, Linné (Carolus Linnaeus) pedig a modern tudományos rendszerezés atyja. Ő alkotta meg a most is használatos rendszertani osztályozás kettős nevezéktanát, azaz, hogy a fajok tudományos nevét a *faj (species)* és *nem (Genus)* nevének együttes leírásával határozzuk meg. Vezetéknévének első betűjét még ma is sok, általa leírt fajnév nevében használják. Linné tanítványának vallja magát a híres magyar kémikus és botanikus Kitaibel Pál, aki társaival teljes Magyarországot bejárta, és az akkor fellelhető növényekről tudományos leírást készített.

Íme, néhány kevésbé ismert, ám jelentős, érdekes élettörténettel rendelkező női tudós, akik növénytenival foglalkoztak a 19. és 20. században. Nézzünk utána a munkásságuknak!

- Marianne North, 1830-1890. Elszánt felfedező, növénygyűjtő és festő. A viktoriánus korszakban ritkaság volt egy női felfedező. Egy magángaléria őrzi a Kew Gardens-ban a festményeit.
- Beatrix Potter, 1866-1943. Természetvédő, író, illusztrátor. Saját maga által illusztrált mesekönyvei közül, melyekben a brit vidéket mutatja be, Nyúl Pétert és az abból készült rajzfilmet a magyar gyerekek közül is sokan ismerik. Azt talán kevesebben tudják, hogy a gombák kutatásával és idősebb korában juhtenyésztéssel is foglalkozott, tinédzserkori naplóját pedig titkosírással írta.
- Janaki Ammal, 1897-1984. Indiai természettudós, botanikus. Legfőbb munkáit a nádcukorral és a padlizsánnal kapcsolatban végezte. Növénygenetikai kutatásokat végzett.

Hazánkban is számos jelentős növényteni kutató és botanikus munkássága ismert, akik közül most egyet emelnénk ki.

- Csapody Vera 1894-1985 – az első női fizikus Magyarországon, külön engedéllyel iratkozhatott be a 20. század elején még csak férfiak számára nyitva álló egyetemi képzésre. Növényhatározással és rajzolással gyerekkora óta foglalkozott, majd később a híres magyar botanikussal Jávorka Sándorral dolgozott együtt. Gyönyörű rajzainak titka, hogy a növényeket, amellet, hogy csodálta, rendkívül jól is ismerte. Sok ezer csodálatos növényillusztrációja és festménye ismert. A Természettudományi Múzeum Növénytárában több mint 11 ezer eredeti akvarellje található meg. A kis növényhatározó, vagy a bűvár zsebkönyvek sorozat Vadvirágok kiskönyvének rajzait talán még a mai fiatalok is ismerhetik. Csapody Vera életéről több helyen is olvashatunk. Nézzük meg ezt az érdekes bejegyzést, amelyből az is kiderül, hogy a magyar fizikusnő modern tanítási elveket vallott, nagy hangsúlyt fektetve a kísérletezésre.

https://noemlek.blog.hu/2020/04/17/az_elso_magyar_fizikusno_csapody_vera_emlektablaja

Kellékek:

Internethozzáférés a kutatómunkához

Kulcskifejezések:

Botanika, felfedező, globális, biológiai, természetvédő, női mozgalmak (szüfrazettek), taxonómia-rendszertan

Sikerkritériumok:

- ✓ Kutatómunkát tudok végezni a női botanikusok és növénygyűjtők témakörben.
- ✓ Be tudom mutatni a keresési eredményeimet, hogy a női tudósok hogyan befolyásolták a növényteni kutatást.
- ✓

Képek:

- B: Csapody Vera
- J: Egy oldal a Vadvirágok 2. bűvár zsebkönyvből